

Jordi Galí i Farrés

ALCALDES DE GIRONA
1939-1979

JOAN TARRÚS I BRU

JOAN TARRÚS I BRU

(Olot, 1880 - Girona, 1972)

Joan Tarrús i Bru va ser sobretot un metge, un metge oculista. I també un polític local, primer alcalde de la Girona franquista. Nascut a Olot l'any 1880, es va establir a Girona un cop acabats els estudis d'oftalmologia. Des de llavors es va dedicar plenament a la seva professió, que en ocasions compartí amb responsabilitats polítiques d'àmbit municipal i provincial. El 1924, en el marc de la dictadura de Primo de Rivera, va ser escollit alcalde de la ciutat, tot i que va ser destituït aquell mateix any. Va tornar a l'Ajuntament, com a regidor, durant un breu període, de 1927 a 1928. Home de postura conservadora i tradicional, l'experiència política adquirida durant el règim primorriverista va afavorir que el 1939, immediatament després de l'ocupació franquista de la ciutat, fos cridat de nou per ocupar l'alcaldia. A finals d'any, però, va abandonar el càrrec i va assumir la presidència de la Diputació de Girona, que conservà fins al març de 1940. Ja allunyat de les administracions públiques, va presidir el Foment de Cultura i el Cercle Artístic de Girona. Va morir el 1972, a l'edat de 92 anys.

D'Olot a Girona, passant per Barcelona

Malgrat passar bona part de la seva vida a la ciutat de Girona, els orígens de Joan Tarrús i Bru —molt sovint *Juan* i també *Brú*— cal cercar-los a Olot, on va néixer el dia 15 de febrer de 1880. Fill d'un matrimoni fidel a la tradició catòlica, fou batejat el dia 19 a l'església parroquial de Sant Esteve, a Olot mateix. El pare, Jaime Tarrús, pertanyia a una família benestant i arrelada a la terra, de propietaris i agricultors influents, sobretot a la zona d'en Bas: tant ell, que en va ser un dels majors contribuents, com els seus pares, Jaime Tarrús i Francisca Carreras —els avis paterns del nounat—, eren naturals de Sant Esteve d'en Bas. Per la seva banda, la mare, Emilia Bru, també provenia d'una família terratinent i acomodada, amb poder econòmic, social i polític, en el seu cas, a la zona de Domeny i Sant Gregori: era una de les filles del matrimoni format per Francisco Bru i Rosa Carrera, del mas Bru de Domeny.

Aquest, doncs, va ser l'entorn familiar en el qual va néixer i créi-

xer el jove Joan Tarrús. Envoltat de gent vinculada a la ruralia, a les tradicions i a la fe catòlica, va cursar els primers estudis a l'Escola Pia d'Olot. Un cop superats, va ingressar al seminari, on durant dos anys va estudiar per a capellà, fins que va canviar d'idea. Preguntat temps després per si la decisió de deixar el seminari havia respost a una vocació frustrada, ell mateix explicaria: "Tenia que ir al seminario de Vich i no me gustó la idea. Entonces cambié de estudios y me matriculé en la Universidad de Barcelona, tras, naturalmente, haber realizado el Bachillerato" (*Los Sitios de Gerona*, 04-02-1971, pàg. 4). Ben diferent del camí religiós que havia iniciat, a Barcelona Tarrús va emprendre els estudis de medicina, i més concretament els d'oftalmologia.

La decisió d'abandonar la carrera eclesiàstica el marcaria per sempre més, almenys des d'un punt de vista professional. I és que la seva voluntat, ara, era una altra: convertir-se en metge oculista. Segons els mateixos apunts autobiogràfics fets a *Los Sitios de Gerona* poc abans de morir, va començar les classes universitàries amb posterioritat a la resta d'alumnes, un fet l'obligà a cursar la carrera "haciendo cada año dos cursos". Això li va permetre llicenciar-se pels volts de 1907, juntament amb el prestigiós doctor Barraquer, amb qui llavors, durant uns mesos, va realitzar visites domiciliàries. En no disposar de consultori, aquest era l'únic sistema que tenien per oferir els seus serveis: "¡Qué más hubiésemos querido nosotros disponer de un mediano consultorio! Aquellos tiempos qué diferentes de los de ahora [1971]. Cobrábamos por visita diez reales", que eren aprofitats –apuntava– "para ir tirando".

Poc temps després d'acabar la carrera i d'haver tractat els primers pacients al costat del company Barraquer, el futur alcalde de la ciutat arribaria a Girona, ja per quedar-s'hi.

L'arribada a la ciutat d'un metge oculista

L'any 1908 la premsa gironina –i també alguna capçalera olotina, cas del setmanari catòlic *El Deber*– anunciava que s'havia obert a la ciutat un consultori i clínica dels ulls, tot gràcies a la inicia-

tiva d'un "ex-ayudante del Dr. Barraquer" que era, a més a més, "ex-ayudante y médico agregado á la clínica de enfermedades de los ojos de los hospitales de la Santa Cruz y Clínico de Barcelona" (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 17-11-1908, pàg. 7, i *El Deber*, 25-04-1908, pàg. 21). Joan Tarrús, en efecte, havia arribat a Girona i, aquí sí, tindria el consultori desitjat. Estava ubicat al carrer Ciutadans 15, al primer pis, just a sota d'on residia. Era obert matins i tardes, i el metge oculista hi oferia, a més de les visites comunes, consultes gratuïtes a la gent més necessitada: visitava –dit sense eufemismes– "gratis á los pobres." Una iniciativa benèfica, aquesta, que aniria acompanyada d'altres obres similars.

CONSULTORIO Y CLÍNICA
de las
ENFERMEDADES DE LOS OJOS

J. TARRUS BRU

Ex-ayudante y médico agregado
á la clínica de las enfermedades de los ojos de los Hospitales
de Santa Cruz y Clínico de Barcelona.

CONSULTA: de 11 á 1 y de 3 á 5   **Ciudadanos 15-1.º. 1.**
GRATIS á los pobres   **— GERONA —**

Publicitat del consultori oftalmològic de Joan Tarrús i Bru. 1908. Publicat a: *Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 17 de novembre de 1908. Pàg. 7.

En aquest sentit, en el ple del dia 3 de febrer de l'any 1910, l'Ajuntament de Girona va acceptar l'oferta de Tarrús "para tener una hora diaria de consulta gratuita para los pobres en el dispensario municipal". La notícia, ben acollida, no va passar desapercebuda al periòdic del cacic llagosterenc Jaume Roure i Prats, *l'Heraldo de Gerona*, que el dia 10 celebrava el gest altruista del metge, però no pas la gestió que estaven fent al consistori els consellers municipals (10-02-1910, pàg. 2):

El ayuntamiento de esta ciudad acordó en su última sesión aceptar el ofrecimiento del médico-oculista don Juan Tarrús Brú para establecer en el dispensario municipal (?) [sic]; pero para que pueda tener efecto el altruista ofrecimiento del señor Brú se nos antoja que hay un pequeño inconveniente en que no han caído los ediles gerundenses que no han querido preocuparse de que se terminen las obras municipales comenzadas antes de emprender otras como se viene haciendo tan sin ton ni son, y es el de que vá á faltar... el dispensario municipal donde establecer tan conveniente y caritativa consulta.

En aquell moment, i en un altre ordre de coses, Joan Tarrús ja s'havia promès amb Amanda Estech i Terradas, la que seria la seva dona. Així ho havia fet saber un altre diari, el catòlic-monàrquic *El Norte*, el dia 27 de gener (27-01-1910, pàg. 2): "Para nuestro particular amigo y suscriptor el ilustrado médico oculista don Juan Tarrús, ha sido pedida la mano de la bella y virtuosa señorita Amanda Estech". Nascuda a Girona el 17 de desembre de 1886, l'Amanda era filla de Francisco Estech i Mató, natural de Rupià, i de Catalina Terradas i Vilaplana, de Girona. Ell, el pare, havia estat conseller de l'Ajuntament i era un propietari veí de la ciutat. Posseïa, per exemple, un habitatge al carrer Figuerola número 15, lloc de residència de la família. L'Amanda, dedicada a *su seno*, hi va viure durant tota la seva infantesa i joventut, fins que es casà, a l'edat de 23 anys, amb un metge oculista que llavors en tenia 30.

L'enllaç matrimonial va tenir lloc el dia 20 de juny de 1910 a l'església parroquial de Santa Susanna del Mercadal. Segons les cròniques de l'època, la cerimònia comptà amb la presència d'una "numerosa y distinguida concurrencia", amb gent important i de renom, com els mateixos padrins de l'acte. El nuvi va ser apadrinat pel seu oncle Camil Bru, un destacat propietari i hisendat de Domeny que havia lluitat voluntàriament a favor de la causa carlina, fet que li valdria ser condecorat en temps de Franco amb el títol de tinent honorari de l'exèrcit espanyol; la núvia, en canvi, va tenir com a padrins el catedràtic i enginyer industrial Narcís Xifra i l'hi-

Joan Tarrús i Bru. 1929. Ajuntament de Girona. CRDI (Fotografia Unal)

sendat Andrés Avelino. El banquet se celebrà a l'Hotel d'Italianos, i després els nuvis "en el expreso de la noche partieron para Lourdes" (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 21-06-1910, pàg. 5-6).

Casats i establerts, tots dos, al carrer Ciutadans número 15 –on ell residia–, el matrimoni no trigaria a formar una família, a tenir el primer fill. Així, l'any 1911 va néixer Francesc Tarrús i Estech, que seria oftalmòleg com el pare i també polític local, conseller del consistori gironí durant el franquisme. A ell s'hi afegí, tres anys després, una nena, Pilar Tarrús i Estech. A més, també estigueren censades al mateix domicili diferents serventes, encarregades dels serveis domèstics de la família.

Més enllà de l'àmbit laboral i familiar, durant els anys de crisi de la Restauració Joan Tarrús també va participar de la vida pública de la ciutat. Per exemple, era soci de la Real Sociedad Económica Gerundense de Amigos del País, fet que li atorgà el dret d'elegir –un cop superats els tres anys d'antiguitat dins l'entitat– els compromissaris encarregats de la designació dels senadors de la regió (BOPG, 09-01-1913, núm. 4, pàg. 6). A més, ell personalment va ser nomenat vocal associat de la Junta Municipal l'any 1916 (ple 11-02-1916), així com jurat del partit judicial de Girona el 1922 (BOPG, 26-12-1922, núm. 154, pàg. 1). Aquell mateix any es recuperà d'una "grave enfermedad" (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 02-02-1922, pàg. 5), i ja en plenes facultats ocuparia càrrecs de major responsabilitat. Això, però, seria després del cop d'estat de Primo de Rivera.

Alcalde en temps de la Primera Dictadura

El setembre de 1923, un aixecament protagonitzat pel general Miguel Primo de Rivera va provocar la suspensió del règim constitucional i la instauració d'un Directori militar. D'acord amb la nova situació –que comportà l'arraconament dels partits polítics–, a Girona el dia 1 d'octubre es constituí un nou Ajuntament integrat per vocals associats, entre els quals Lluís de Puig, designat alcalde. Joan Tarrús no va prendre part en la formació d'aquell primer

consistori governatiu. Ara bé, la seva implicació en la nova realitat municipal no trigaria a arribar: tot i que sembla que no ambicionava el càrrec (*Los Sitios de Gerona*, 09-11-1966, pàg. 4) i que ni tan sols tenia vocació política –*El Autonomista* del dia 2 d'agost de 1924 (pàg. 1) el definia com un home de perfil “apolític”–, aviat es convertiria en el segon batlle de la Girona de la Primera Dictadura.

Com a conseqüència de la implantació de l'Estatut Municipal, i d'acord amb els preceptes del Reial Ordre del 28 de març, l'Ajuntament encapçalat per Lluís de Puig va ser cessat el dia 3 d'abril de 1924. Fou en el transcurs d'una sessió extraordinària en què, acte seguit, ja prengueren possessió del càrrec els nous consellers municipals, tots ells nomenats governativament. Joan Tarrús, cridat a ser-hi, no hi va faltar. És més, hi va entrar com a regidor electe i en va sortir com a alcalde, després que les votacions li atorguessin vint vots favorables a ell i només un al senyor Joaquim Font. Era la primera vegada que el designaven per a un càrrec consistorial, un fet que ell mateix s'encarregaria de recordar moments després de rebre els atributs d'alcalde. Així van quedar recollides les seves paraules en l'acta de la sessió:

Dijo que había de expresar a todos su reconocimiento por la distinción con que le habían honrado que estimaba inmerecida. Hizo presente su completa falta de experiencia en los asuntos municipales, falta que se proponía suplir con el esfuerzo de su buena voluntad, en favor del progreso de la ciudad de Gerona. Y se ofreció a todos y en todas ocasiones para cuanto sea de justicia y entre en las tareas que el Directorio les ha confiado.

L'Ajuntament va quedar oficialment constituït l'endemà, dia 4 d'abril. Des de llavors, Tarrús, acompanyat pels tinents d'alcalde Ignasi Puig, Isidre Bosch, Lluís de Puig i Josep Maria Reigt, va presidir un consistori completament nou i inestable, amb poca continuïtat. La seva principal tasca va ser l'elaboració dels pressupostos municipals per a l'exercici 1924-1925, finalment aprovats, després

de ser discutits en diversos plens, en la sessió del dia 9 de juliol de 1924. El resultat final, però, no va convèncer la premsa gironina de l'època, o almenys una part significativa d'aquesta –i tot, sense oblidar el poder que llavors tenia la censura. Així, *El Autonomista* del dia 10 (10-07-1924, pàg. 1) opinava que “el actual Ayuntamiento se ha limitado solamente a aumentar cada una de las partidas de gastos, y aumentada la tributación en cerca de 250 mil pesetas, no se da una solución definitiva a ninguna de las necesidades de Gerona”. També els considerava uns pressupostos excessius i amb massa càrregues contributives el *Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, que el dia 15 publicava (15-07-1924, pàg. 3):

El Ayuntamiento de nuestra ciudad, con un criterio y orientación económica que habrá de ser examinado y discutido, ha formulado un presupuesto nivelado en 1.233.779 pesetas, lo cual significa en relación con el presupuesto del ejercicio económico anterior un aumento de 271.000 pesetas.

Este importante refuerzo en los ingresos, significa como es natural un manifiesto esfuerzo contributivo que viene a gravar al ciudadano, merced a una compleja y numerosa imposición de tributos, de los cuales, unos son enteramente nuevos y otros modificados.

A més de la part ordinària, el projecte pressupostari aprovat incloïa pressupostos especials per a l'eixamplament de dos sectors de la ciutat: el de Figuerola i el de la Mercè, en aquest darrer cas consistent en la urbanització d'uns terrenys propietat del senyor Ensesa, amb qui s'acordà un conveni, el conveni Ensesa. En contrapartida, una de les mesures adoptades per captar ingressos fou la “reorganización de los servicios de administración, vigilancia y exacción de los arbitrios sobre consumo de carnes, volatería y caza, y sobre bebidas.” També es va acordar, més enllà de les qüestions purament econòmiques i dels plantejaments merament urbanístics, la creació i dotació d'una Casa de Socors al barri del Pont Major (sessió 09-07-1924).

A escala individual, l'alcalde Tarrús va ser nomenat vicepresident del Patronat de la Cantina Escolar (*La Voz de Gerona*, 20-04-1924, pàg. 3) i, des de finals de maig de 1924 –quan es constituí a Girona–, cap local d'Unión Patriótica, el partit únic del règim (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 04-06-1924, pàg. 5). A més, quant a actuacions, tingué un paper destacat en la visita que el rei Alfons XIII va fer a la ciutat el dia 15 del mateix mes. Dos dies abans ja s'havia encarregat d'informar els gironins de l'esdeveniment. Ho féu a través d'un ban d'alcaldia en el qual es mostrava convençut “que con vuestra proverbial hidalguía llenaréis cumplidamente los deberes de una afectuosa y cortés hospitalidad para con la Augusta persona del Monarca”, ahora que demanava exterioritzar amb el major interès un “saludo de bienvenida al Jefe Supremo del Estado, engalanando con colgaduras los balcones” (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 15-05-1924, pàg. 4). Arribat el dia dels fets, i segons la crònica de *La Voz de Gerona* (18-05-1924, pàg. 3), Tarrús va poder gaudir d'una gran jornada “para la Monarquía española y para los monárquicos”, i també d'un banquet al costat del monarca. Precisament, les qualitats humanes d'un i altre van ser, per al “periódico defensor de los intereses morales y materiales de esta provincia”, les notes destacades de la diada: “Las características de la fiesta fueron la gran simpatía atrayente que a todos inspiraba el Rey por su afabilidad, y la sencillez y soltura del Alcalde de esta ciudad don Juan Tarrús.”

Amb tot, el seu període a l'alcaldia va ser breu, amb prou feines va durar quatre mesos. I és que el 31 de juliol –sempre de l'any 1924– va ser cessat “por disposición gubernativa”, juntament amb tots els tinents d'alcalde i el senyor Sagner, substituït de la quarta tinència. De fet, els rumors d'una possible dimissió del batlle ja feia dies que circulaven. Per exemple, segons recull Costa (Costa, 1998, pàg. 258), per motiu de “no poder hacer cumplir, aunque sean inspiradas en el mayor deseo y buena voluntad, ciertas disposiciones gubernamentales en favor de los intereses del vecindario, y la obligación del uso del idioma nacional en los pregones y en las oficinas municipales de la ciudad.” En aquest mateix sentit,

El Autonomista del 28 de juliol revelava (28-07-1924, pàg. 1; però la cita, tal i com apareix a continuació, tret de Puigbert, 1992, pàg. 55-56):

[...] *decíamos que el alcalde Don Juan Tarrús había expuesto a sus compañeros de la permanente la intención de dimitir [...] Los motivos los ignoramos, pero los suponemos. Incompatibilidades de carácter para ejecutar ciertos mandatos [...] El sábado por la tarde se reunió la comisión permanente [...] Súbitamente, por la noche, cambió la decoración. Se notó en la “casa grande” algún revuelo [...] Lo cierto es que dicho periodista encontró poco después al señor Alcalde, paseándose largo rato. Se unió a ellos el señor Font y Fargas, y alguien oyó en la Rambla que el señor Tarrús les decía: “¡Nada, nada, yo me voy y ustedes se quedan para bien de Gerona!”*

Mentrestant, entremig de tanta *rumorologia*, el setmanari catalanista *El Gironès* defensava que després de tres intents fallits, la dimissió del batlle no s'acabaria produint (31-07-1924, pàg. 2). I, de fet, així va ser. No va caldre. Això publicava *La Vanguardia* en relació al desenllaç dels fets (01-08-1924, pàg. 13): “Por estar disconforme la comisión permanente del Ayuntamiento con determinadas disposiciones del gobernador civil, aquella intentó reunir el pleno para presentar las dimisiones, pero el gobernador decretó el cese del alcalde don Juan Tarrus i de los tenientes de alcalde [...], que formaban dicha comisión”. El periòdic *La Libertad* (01-08-1924, pàg. 5) precisava amb més detall la notificació del cessament, en afirmar que la nit del dia 30 “al regresar a su casa el alcalde, D. Juan Tarrús, cuya familia se halla veraneando, encontró una comunicación del gobernador, que le habían echado por debajo de la puerta, destituyéndole [...]” La crisi municipal de què parlava obertament la premsa gironina es resoldria en el ple municipal de l'endemà, quan es consumà, de mans del governador Carsi, la destitució i la reorganització del consistori: els sis representants cessats van ser substituïts pels nous consellers Emi-

li Tarrés, Joaquim Costa, Estanislau Perramon, Josep Prats, Narcís Martí i l'advocat Jaume Bartrina, des de llavors el nou alcalde de la ciutat (sessió 31-07-1924).

El pas de Tarrús pel consistori va ser valorat positivament des de diversos sectors. A tall d'exemple, *El Autonomista* (28-07-1924, pàg. 1), que era un rotatiu de tendència republicana, havia dit d'ell quan encara era alcalde: "Indudablemente el señor Tarrús es un hombre prestigioso personalmente, de carácter afable y respetuoso y su designación había sido bien vista por el vecindario, como muro de contención contra las pasiones de algunos políticos del viejo régimen." I un any després, un tal *Ignotus*, tot repassant les trajectòries dels Ajuntaments governatius, diria des de les pàgines de *La Provincia* (01-10-1925, pàg. 2):

Siguió, luego, el que se formó bajo la presidencia del distinguido médico D. Juan Tarrús que tan gratos recuerdos dejó de su paso por el Ayuntamiento. Sabido es que, dicho Sr. a pesar de facultarle el estatuto municipal para percibir el sueldo correspondiente, renunció a ello dando muestras de un desprendimiento plausible y de su verdadero amor a la ciudad. Llevó este con sus compañeros una buena y honrada gestión.

Malgrat ser acomiadat de l'Ajuntament, Tarrús no va desaparèixer de la vida pública de la ciutat. Així, per una banda, va mantenir certs lligams amb el món polític, sobretot quan a finals d'any va ratificar la seva adhesió al partit Unión Patriótica davant del nou governador civil, Juan de Urquía, que es va mostrar especialment agraït pel gest d'una persona de "su prestigio personal, y su valiosa significación pública" (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 14-11-1924, pàg. 4-5). Per altra banda, també va seguir involucrat en el teixit associatiu gironí. Per exemple, com a membre, i fins i tot com a president, de l'Ateneu Social Democràtic, una entitat impulsora de diferents iniciatives socials i educatives, destinades sobretot a les famílies treballadores i més necessitades. No és d'estranyar, doncs, que sota seva la presidència i amb

l'objectiu de promoure l'obra educadora, l'any 1925 el Comitè de l'associació decidís constituir una Junta propulsora de la Secció d'Escoles.

D'aquesta manera, entre labors cíviques i —és clar— mèdiques, transcourria la vida de Joan Tarrús fins al 1927, quan a tot això hi va afegir altra vegada la dedicació a la política local.

Conseller municipal, encara en temps de la Primera Dictadura

A principis de 1927, la seva activitat participativa no s'havia deturat. Ho demostra la instància que ell i altres signataris van formular a la Diputació de Girona demanant una subvenció per a l'escola nocturna d'obrers de l'Ateneu Social Democràtic. La sol·licitud va arribar a la Comissió Provincial pels volts del mes de març, el mateix mes que Tarrús actuà com a padrí en la presa de possessió de Joan Tusell com a nou mossèn de Camprodon (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 04-03-1927, pàg. 5, i 05-03-1927, pàg. 5). Llavors, el metge oculista encara no s'havia reintegrat a l'Ajuntament.

Després d'una primera experiència com a alcalde, el 31 de maig de 1927 va ser novament designat conseller municipal, a més de primer tinent d'alcalde per vint vots. Va ser arran d'una nova reorganització consistorial, igualment dirigida pel governador civil de torn, en aquesta ocasió Rodríguez Chamorro. El nou Ajuntament va estar format per alguns edils que restaren de l'anterior mandat, però sobretot per membres de nou ingrés. Fou encapçalat per l'exalcalde Jaume Bartrina —el batlle sortint era Frederic Bassols, que passà a ocupar la presidència de la Diputació—, i les altres tinençies correspongueren, per aquest ordre, als senyors Alexandre Dalmau, Josep Mirandes i Salvador Auguet.

Designat ponent de la Comissió d'Hisenda (sessió 03-06-1927), les tasques de Tarrús al nou consistori es van centrar sobretot en l'àmbit econòmic, ja fos en qüestions pressupostàries ordinàries o en projectes concrets de transferència de crèdit. No obstant això, també va participar en l'aprovació "de la Memoria y plano de emplazamiento de la Plaza Mercado de abastos sobre el cauce del

rió Oñar” (sessió 15-07-1927), una de les grans prioritats d’aquell mandat juntament amb el proveïment d’aigües. A més a més, en tant que primer tinent d’alcalde, va exercir de batlle accidental en diverses ocasions. Per exemple, quan a mitjan agost de 1928 es desplaçà al santuari del Àngels per observar, *in situ*, les conseqüències d’un incendi forestal allí localitzat (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 14-08-1928, pàg. 2).

La seva segona experiència política, igual que la primera, va acabar de manera precipitada. Tant és així que en la sessió del dia 7 de setembre de 1928 el ple va ser informat, a través d’una comunicació del governador civil, del nomenament de nous consellers municipals per cobrir les baixes del traspassat Josep Perich i dels dimissionaris –sense més explicacions– Narcís Mateu, Salvador Auguet i Joan Tarrús. Menys immediata va ser la substitució d’aquest darrer del càrrec representatiu que posseïa al Patronat interí de la Fundació Bruguera, que no es produí fins al 1929 (sessió 16-10-1929). Ja fora de l’Ajuntament, el mateix Tarrús va continuar presidint la Junta de l’Ateneu Social Democràtic i participant en iniciatives de caràcter públic. Mentrestant, l’adveniment de la República era cada vegada més imminent.

Durant la República

“Me mantuve al margen”, això és el que respondria Joan Tarrús l’any 1966 en ser preguntat pel seu paper polític durant els anys republicans, tot afegint: “pero no pude por menos que captar el ambiente. Un ambiente de lucha, a veces desagradable, en la que se enzarzaban los distintos partidos políticos. Unas elecciones que presumían libertad se tornaban a veces en libertinaje.” I és que es provenia d’un període, el de la dictadura de Primo de Rivera, en què segons ell mateix “se buscaban a los hombres más representativos, a aquellos que pudieran hacer una positiva labor ciudadana por encima de los partidismos...” (*Los Sitios de Gerona*, 09-11-1966, pàg. 4). Exalcalde governatiu, durant la República, en contrast amb la presa de l’activitat política de moltes persones, Tarrús no es va

implicar en l'administració de la ciutat. En canvi, sí que va continuar atenent pacients i col·laborant amb diverses entitats gironines.

D'entrada, pel que fa a l'aspecte professional, en arribar el 14 d'abril de 1931 el seu despatx ja no es trobava ubicat al carrer Ciutadans, sinó al carrer Figuerola 17 (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 13-12-1930, pàg. 2). Fou allà, de fet, on es traslladà a viure tota la família; d'aquí que, malauradament, fos el lloc indicat com a casa mortuòria amb motiu del traspàs de la seva dona. Amanda Estech i Terradas, en efecte, va morir el dia 16 de febrer de 1935. Va ser una mort sentida, i les mostres de condol a la família i les dedicatòries a la seva persona van ser immediates. Per exemple, el mateix dia dels fets des de *L'Autonomista* (16-02-1935, pàg. 2) la recordaven com una senyora “de virtuts excelses”, molt estimada pels malalts pobres, que “a més d'ésser curats gratuïtament pel seu marit” rebien d'ella “paraules d'afecte i alè.” Des de llavors, Joan Tarrús restaria vidu.

Per altra banda, quant al seu vessant participatiu i solidari, durant el període republicà va seguir encapçalant l'Ateneu Social Democràtic i col·laborant amb la Societat Econòmica Gironina d'Amics del País, de la qual en fou membre de la junta i tresorer. També va tenir responsabilitats, per exemple com a vicepresident segon, dins del Centre de Defensa d'Acció Social de les comarques gironines, una entitat creada arran del canvi de règim i integrada, segons un manifest propi, per “un estol d'homes amarats de tradició, que han sentit la roentor de l'ultratge inferit a les nostres creences” (*Diario de Gerona de Avisos y Noticias*, 27-01-1932, pàg. 1). A més, va presidir la Comissió Executiva de La Caritat. La cooperació amb aquesta i amb altres associacions seguiria durant el franquisme, un període que ell encetà com a alcalde de la ciutat.

Primer alcalde de la Girona franquista

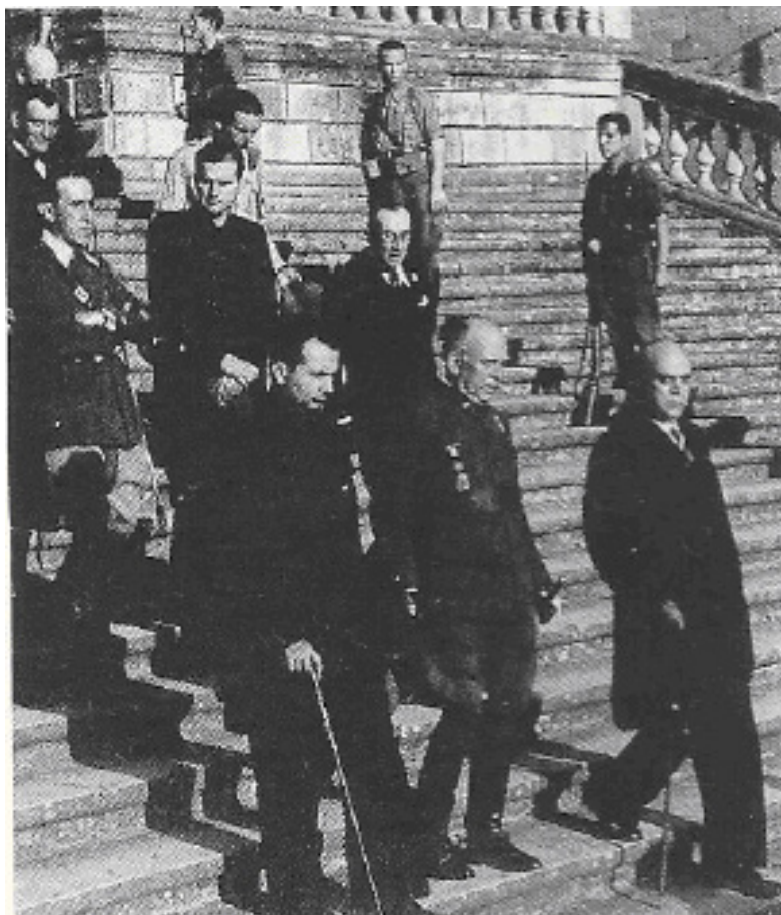
El dia 4 de febrer de 1939 la ciutat de Girona va ser ocupada per les tropes franquistes de la IV Divisió de Navarra. Segons recorda-

ria temps després Joan Tarrús, la ciutat oferia llavors una imatge trista, de desolació (*Los Sitios de Gerona*, 04-02-1964, pàg. 4):

La devastación de la guerra, al igual que en todas partes, se notaba en la ciudad. Quizás acrecentada por ser lugar de paso de la retirada, y los desmanes propios de la misma, con su destrucción, incendios, etc. Sólo había una nota alentadora por encima de tanto mal: las caras de los ciudadanos, que recobraban el camino de la esperanza.

Aquell mateix dia, el darrer alcalde de la Girona republicana, Joan Ballesta, havia abandonat la ciutat. La Segona República s'havia acabat; començava la dictadura franquista. Amb l'objectiu de restablir la vida civil i política del municipi, les noves autoritats franquistes es van posar a treballar per reorganitzar un Ajuntament que havia quedat buit, sense ni un sol representant. En aquest sentit, calia algú per ocupar l'alcaldia, algú que respongués a un perfil afí. Per això el càrrec va ser ofert d'entrada a al cedista Albert de Quintana —el segon dels alcaldes franquistes— que, tot i ser gironí, per aquelles dates havia acabat d'arribar de Barcelona, on residia. Així explicaria el mateix De Quintana, des de les pàgines de *Los Sitios de Gerona* (04-02-1971, pàg. 5), com fou cridat a l'Ajuntament i com s'acabaria resolent l'elecció del nou batlle:

Yo llegué —nos dice don Alberto— a Gerona en la madrugada del día 5 de febrero. Por la mañana me llamaron al Ayuntamiento y allí un capitán del Cuerpo jurídico de la 4.ª de Navarra me dijo si quería ser alcalde, contestándole que no podía, pues en aquel entonces yo tenía mi residencia en Barcelona. Se estudiaron algunos nombres, entre ellos el de Puig Bayer y después el del doctor Tarrús. Ambos se resistían, pero finalmente conseguimos convencer al señor Tarrús bajo promesa de que yo le ayudaría.

L'alcalde Joan Tarrús i Bru acompanyat d'altres autoritats durant la processó de Corpus Christi. 1939. Publicat a: Clara, Josep. *Girona sota el franquisme, 1939-1976*, Girona, Ajuntament de Girona i Diputació de Girona, 1991. Pàg. 30.

I així va ser com, amb sentiments de “sorpresa” i “quizás angustia a la vez”, Joan Tarrús, que estava a punt de complir 59 anys, es convertí per segona vegada en alcalde de la ciutat. Tal com ell mateix admetria, el fet d’haver-ho estat durant un altra dictadura, la de Primo de Rivera, va influir en aquell nou nomenament. Ara bé, va acceptar el càrrec considerant que era un mal moment per posar-se al capdavant del consistori, ja que llavors era l’únic oftalmòleg en actiu de la província, un fet que li exigia plena dedicació professional i que, per tant, el deixava amb poc temps per als assumptes polítics. Finalment, però, va ser persuadit: “El señor Correa Veglison, entonces Gobernador Civil de Gerona, me convenció con una gran verdad. Era tiempo de sacrificio y de aportar todos nuestros esfuerzos. Así que no podía eludir el nombramiento” (*Los Sitios de Gerona*, 04-02-1964, pàg. 4). Amb tot, aquella també va ser una alcaldia breu, de mesos.

El 6 de febrer, dos dies després de l’ocupació de la ciutat, els senyors Albert de Quintana, Antoni Franquet, Isidre Bosch, Antoni de Barrio, Narcís Figueras i Francesc Mundet –després substituït per Enric Gruartmoner– es van reunir al despatx de l’alcaldia i es van constituir en Comissió Gestora. Va ser llavors, just abans del repartiment de les àrees municipals, quan es procedí a la designació de Joan Tarrús com a nou alcalde de la ciutat. No prendria possessió del càrrec fins dos dies després, el dia 8, i en el seu primer discurs va protagonitzar una divertida anècdota idiomàtica: “[...] fue en el balcón del Ayuntamiento. En la plaza no cabía un alma. Yo me asomo y digo: «Ciudadans...!, y aún no había terminado la palabra, cuando alguien a mi lado me tiró de la americana y me susurró: «Castellà, home, castellà!». Y proseguí en castellano” (*Los Sitios de Gerona*, 04-02-1971, pàg. 5).

La sessió del dia 8, que comptà amb la presència del membre del cos jurídic militar Severino Lamas, ja va ser presidida per Tarrús. S’hi van aprovar un bon nombre de mesures: algunes amb l’objectiu de recobrar la normalitat després del període bèl·lic, d’altres clarament encaminades a implantar, en l’àmbit municipal, la política del nou règim. Així, per exemple, un dels primers acords

presos va ser en matèria econòmica, i fou autoritzar l'alcalde perquè pogués realitzar una operació de crèdit: "No podía surgir la ciudad –diria– de las tres pesetas, falsas, que encontramos en la caja del Ayuntamiento..." (*Los Sitios de Gerona*, 04-02-1964, pàg. 4). També es van prendre mesures per recuperar els béns "incautados, requisados, colectivizados o controlados por la revolución roja", i acords per restablir el servei de proveïments, ja fos de carbó, de gasolina o d'aliments de primera necessitat com la llet. I és que segons Tarrús, en aquell moment en què tot eren dificultats "excepto la colaboración de las gentes", no hi havia cap servei en funcionament, "era empezar de nuevo". Per altra banda, en la mateixa sessió del dia 8 es concretà el cessament de tot el personal municipal nomenat amb posterioritat al 18 de juliol de 1936, mentre que el personal amb funcions exercides abans de tal data hauria de ser –es pactà– depurat. Noves decisions trencadores amb el període anterior es produïren, per exemple, en la sessió del 23 de febrer, quan es va convenir suprimir la nomenclatura *roja* dels carrers, places i escoles de la ciutat, així com recuperar, precisament a les escoles, "la debida separación de sexos".

Fins al mes d'octubre de 1939, quan fou substituït per Albert de Quintana –la seva mà dreta fins llavors–, les actuacions de la gestora se centraren sobretot en el restabliment dels serveis, en la recuperació material de la ciutat i en la contractació de nou personal, sense oblidar els homenatges al *Caudillo* i als seus. Mentrestant, fora de l'Ajuntament, el dia 15 de març es produïa l'execució de Carles Rahola; l'"amic i company Rahola", amb qui l'alcalde Tarrús havia mantingut correspondència, de qui n'havia llegit llibres "amb tota joia" (Fons Carles Rahola i Llorens, AMGi). Per altra banda, a principis de setembre Paulino Coll reemplaçà Antonio F. de Correa al capdavant del Govern Civil. Va ser precisament ell, el nou governador, l'encarregat d'enviar a Madrid, el dia 14 de setembre, una proposta de renovació de la gestora gironina.

Materialitzada el 23 d'octubre, aquella reorganització va suposar la marxa de Tarrús de l'Ajuntament, no sense abans ser felicitat "por los excelentes servicios prestados a la Ciudad y a la Patria

en los difíciles momentos de normalización de la vida ciudadana”. Havia demanat ser rellevat de l’alcaldia al·legant no poder compaginar el càrrec amb les exigències professionals, però aviat tindria noves ocupacions polítiques, ara a la Diputació.

President de la Diputació de Girona

El dia 13 de novembre de 1939, una circular del governador civil Paulino Coll ja informava que el Ministeri de Governació havia procedit a formar una nova Comissió Gestora provincial –en substitució de la vigent, encapçalada per Martírià Llosas. I, efectivament, el dia 20 de novembre els senyors Joan Tarrús, Jaume Lasala, Josep Maria Riera, Mario Fina, Josep Maria Noguera i Joaquim Costa prenien possessió com a nous diputats gestors (BOPG, 14-11-1939, núm. 113, pàg. 2). Ni un mes després de posar fi a la seva trajectòria en la política municipal, Joan Tarrús començava una breu experiència al capdavant de la Diputació Provincial.

De les seves accions al capdavant de la institució, destaca el paper que va jugar en la creació de la Caja de Ahorros Provincial. Fou en aquest sentit que, amb l’objectiu d’aconseguir recursos econòmics per dur a terme el projecte –“no teníamos ni un real”–, s’encarregà d’anar a Barcelona “a pedir un préstamo de 200.000 ptas” (*Los Sitios de Gerona*, 04-02-1971, pàg. 5). Un cop la caixa fou instituïda, ell en va ser el primer president. A banda d’això, durant el seu mandat la gestora va aprovar diversos acords de caràcter fiscal, i també va acabar de revisar el personal que depenia de la institució. D’aquí que una de les primeres accions empreses fos destituir Pompeu Pascual com a director de l’Hospital Provincial i Enric Roca com a cap de la Clínica de Tocologia. El motiu no era altre que “depurar las responsabilidades derivadas de la práctica del aborto provocado durante la dominación marxista en el Hospital Provincial” (sessió 09-12-1939; BOPG, 21-12-1939, núm. 129, pàg. 1).

Tanmateix, el dia 16 de març de 1940 Miquel Ordís es convertia en nou president de la Diputació. S’acabava, així, la trajectòria

de Tarrús a la corporació provincial, i encara més: la seva carrera política.

Després de la política

Alliberat dels càrrecs que el convertiren en una destacada figura de la Girona de la més immediata postguerra, Joan Tarrús va poder recuperar per fi la seva plena vida professional. I així va seguir fins que es jubilà als gairebé 80 anys d'edat, trist per haver de deixar un ofici que l'havia acompanyat des de sempre, però alhora complagut de veure com el seu fill Francesc continuava una nisaga d'oftalmòlegs que, iniciada per ell, avui encara prossegueix.

El temps dedicat a la consulta no li va impedir, però, d'ampliar la seva faceta participativa en l'àmbit civil. Tant és així que durant una bona colla d'anys va continuar encapçalant la Comissió Executiva de La Caritat; l'any 1940 es va convertir en el primer president de la nova entitat Foment de Cultura (*El Pirineo*, 30-10-1940, pàg. 2); del 1947 al 1949 va estar al capdavant del Cercle Artístic de Girona, i, durant les dècades centrals del franquisme, va presidir la Sociedad Económica de Amigos del País i va formar part de diverses juntes electorals. A més a més, també va ser conseller de la Caja de Ahorros de la província i president de la Cambra Oficial de la Propietat Urbana.

En paral·lel a tota aquesta activitat, va rebre nombrosos homenatges, sobretot per la seva trajectòria professional, però també per les seves contribucions polítiques. L'any 1948, per exemple, va ser homenatjat pel Cos Mèdic de Beneficència Provincial, que li va atorgar el títol de membre honorari. La crònica que *Los Sitios de Gerona* (08-06-1948, pàg. 3) va fer de l'acte recollí les paraules que li dedicà el president de la Diputació, Pedro Bretcha, que el va definir com "un verdadero apóstol en su profesión, un hombre a quien su propia sencillez le brinda sublime prestancia". I sumant-se al reconeixement, el mateix diari aprofitava per dir:

El doctor Tarrús, persona adornada con cuantos atributos pre-

cisan a un caballero español y católico del mejor linaje y que podemos afirmar que tiene la satisfacción de contar con el afecto de todos los gerundenses ha venido ejerciendo el cargo de oculista del Establecimiento, con ejemplar altruismo en todas las ocasiones que sus servicios han sido solicitados, demostrando continuamente un gran amor hacia las obras benéficas y en particular a las referidas al Hospital provincial y sus enfermos.

El maig de 1967 Tarrús va retornar a l'Ajuntament, ara per assistir com a espectador a un ple municipal. La seva presència, però, no va passar desapercebuda, i menys després de ser convidat per l'alcalde Josep Bonet a seguir la sessió des del seu costat. Després, un cop oberta, Bonet no s'estigué d'expressar "su satisfacción por la presencia del ilustre ciudadano D. Juan Tarrús, cuya vinculación con Gerona y amor a la ciudad puesta de manifiesto durante el desempeño de su cargo, ha continuado en todo momento con una colaboración ejemplar". Al final, "los asistentes a la reunión puestos de pie, tributaron un caluroso aplauso al señor Tarrús" (*Los Sitios de Gerona*, 24-05-1967, pàg. 4). A les darreries de la seva vida, va rebre nous reconeixements i homenatges, aquesta vegada de part de la Caja de Ahorros Provincial –per haver contribuït a la seva creació i haver-ne estat el primer president (*Los Sitios de Gerona*, 13-06-1970, pàg. 11)– i de part del Col·legi Oficial de Metges de la província, del qual va rebre l'emblema i el títol (*Los Sitios de Gerona*, 05-12-1971, pàg. 4). Ja de manera pòstuma, l'any 1975 el ple municipal acordaria dedicar-li una carrer a la ciutat.

Joan Tarrús i Bru va morir el dia 31 de març de 1972, a l'edat de 92 anys. Temps abans, des de *Los Sitios de Gerona* (09-11-1966, pàg. 4), havia dit: "Ya ve. Yo siempre diciendo y alegando que no tengo tiempo y... al final acababa por aceptar, porque lo primero era también, además de mi profesión, mi amor a Gerona, y a todo lo que podía hacerla contar entre las mejores provincias de nuestra patria..."

✠

ROGAD A DIOS EN CARIDAD POR EL ALMA DE

D. Juan Tarrús Brú

VIUDO DE AMANDA ESTECH TERRADAS

que falleció en Gerona, el día 31 de Marzo de 1972, a la edad de 92 años, habiendo recibidos los Santos Sacramentos y la Bendición Apostólica.

E. P. D.

Sus hijos, Francisco y Pilar; hijos políticos, M.ª Dolores Galter y José M.ª Cama; nietos, Jaime, Francisco, M.ª Luisa, M.ª Carmen, Juan, M.ª Dolores, José, Narciso, M.ª Pilar, Amanda, Juan, M.ª Asunción, Josefa y Ramón; bisnietos; hermanos, Francisco y José; hermanas políticas, Asunción Ferrusola y Adelina Sabater, primos y demás familia, al participar a sus amistades tan sensible pérdida les invitan a la Misa Exequial que, en sufragio de su alma, se celebrará mañana, miércoles, día 5, a las 16:00 horas, en la parroquial iglesia del Mercadal.

Domicilio mortuario: C/. Figuerola, n.º 17. Gerona, 4 de Abril de 1972

Esquela de Joan Tarrús i Bru. 1972.
Publicat a: Los Sitios de Gerona, 4 d'abril de 1972. Pàg. 4.

06/527

Ciudadana, 15, 2.ª an
Teléfono 40

J. TARRÚS BRÚ
METGE OCLISTA
GIRONA

Joan Tarrús i Bru
Març 22 1928

Qu'pellejar amic i company Rahola
el llibre que sentíment m'ha venut ofenat,
han exquisidament pensat com bellament escrit
i que com a cosa per mi preada amb tota joia
estic llegint, m'he trobat amb aquestes certes vostres
que m' podrien ésser d'interès, per q' m' les
retornen
Mersi amic Rahola i maneu
a vostre aff
Joan Tarrús

Carta de Joan Tarrús i Bru a Carles Rahola i Llorens, 22 de març de 1928.
Ajuntament de Girona. AMGi (Fons Carles Rahola i Llorens).

FONTS

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- CLARA, Josep. “El govern de la ciutat durant el franquisme”, dins *El govern de la ciutat (II): de la Guerra del Francès a la fi del franquisme*. Girona: Ajuntament de Girona, 2012.
- *El personal polític de l’Ajuntament de Girona: 1917-1987*. Girona: Centre d’Estudis Històrics i Socials, 1987.
- *Girona sota el franquisme: 1939-1976*. Girona: Ajuntament de Girona, Diputació de Girona, 1991.
- *Introducció a la història de Girona*. Salt: Edicions del Pèl, 1983.
- COSTA, Lluís (dir.). *Història de Girona*. Girona: CCG Edicions, 2006.
- *La Dictadura de Primo de Rivera a Girona: premsa i societat (1923-1930)* [en línia]. Girona: Universitat de Girona. Departament de Geografia, Història i Història de l’Art, 1998. Des de <http://hdl.handle.net/10803/7862>.
- DIVERSOS AUTORS. *Girona en el canvi de mil·lenni*. Girona: Hermes Comunicacions, El Punt, 2000.
- DIVERSOS AUTORS. *Història de la Diputació de Girona*. Girona: Diputació de Girona, 1989.
- FABRE, Jaume. *Girona entre 4 rius: l’origen dels carrers i barris de la ciutat*. Girona: Ajuntament de Girona, 1986.
- MARÍN, Martí. *Els ajuntaments franquistes a Catalunya: política i administració municipal, 1938-1979*. Lleida: Pagès editors, 2000.
- NADAL, Joaquim. “De la Girona morta a la Girona nova”, dins *El govern de la ciutat (II): de la Guerra del Francès a la fi del franquisme*. Girona: Ajuntament de Girona, 2012.
- PLA, Joaquim. *Biografies de gerundenses: Gerona y sus comarcas*. Girona: Dalmau Carles Pla, 1960.
- PUIG, Lluís Maria de. “Revolució, restauració i dictadura (1868-1931)”, dins *El govern de la ciutat (II): de la Guerra del Francès a la fi del franquisme*. Girona: Ajuntament de Girona, 2012.

PUIGBERT, Joan. “Els primers mesos del Directori a Girona: la posició de tres periòdics”, dins *La Dictadura de Primo de Rivera: estudis sobre les comarques gironines*. Girona: Centre d’Estudis Històrics i Socials de Girona, 1992.

——— *La Girona de la Restauració: Girona, 1874-1923*. Girona: Diputació de Girona, Ajuntament de Girona, 1995.

RIERA, Ignasi. *Els catalans de Franco*. Barcelona: Plaza & Janés, 1998.

DOCUMENTS

-AHG. Institut de Batxillerat Jaume Vicens Vives. Expedients personals d’alumnes, Joan Tarrús Bru, 1890-1896

-AMGi. Fons Ajuntament de Girona. Actes de la Comissió Municipal Permanent, 1939

-AMGi. Fons Ajuntament de Girona. Manuals d’acords, 1924, 1927-1928, 1939

-AMGi. Fons Carles Rahola i Llorens

-Butlletí Oficial de la Província de Girona (BOPG)

-Centre de la Imatge de la Diputació de Girona (INSPAI)

-Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)

-Padró municipal d’habitants (Ajuntament de Girona)

-Registres parroquials

PREMSA

Boletín de la Sociedad Económica de Amigos del País de Gerona (números concrets)

Diari de Girona (1988-2012)

Diario de Gerona de Avisos y Noticias (1889-1936)

El Deber (números concrets)

El Gironès (1924)

El Norte (números concrets)

El Pirineo (1939-1942)
El Punt (1978-2011)
Heraldo de Gerona (números concrets)
L'Autonomista (1924, 1931-1939)
La Ciudad (números concrets)
La Defensa (números concrets)
La Libertad (números concrets)
La Provincia (números concrets)
La Vanguardia (números concrets)
La Voz de Gerona (números concrets)
Los Sitios de Gerona (1943-1987)
Presència (1965-2011)

WEBGRAFIA

CIUTAT DE GRIONA (portal). *Joan Tarrús i Bru* (1939). Des de <http://ciutatdegirona.info/historia/alcaldes-de-girona/>

VIQUIPÈDIA. *Joan Tarrús i Bru*. Des de http://ca.wikipedia.org/wiki/Joan_Tarr%C3%BAs_i_Bru

